

JAK TRVALE UDRŽET ČESKOU KRAJINU

(Postřehy z konference „Trvale udržitelný rozvoj české krajiny“ konané v Pardubicích ve dnech 7. – 8. února 2002)

V uvedených dnech proběhlo zásluhou České společnosti krajinných inženýrů ve spolupráci s Českým svazem stavebních inženýrů a Univerzitou v Pardubicích jednání konference, které tematicky navazovalo na předchozí akci týchž organizátorů podobného rázu, konanou pod názvem „Koncepce uceleného krajinného plánování“ v červnu roku 2000 na Zahradnické fakultě v Lednici na Moravě.

Vědecké setkání proběhlo v důstojných prostorách kampusu pardubické univerzity a přes opožděný začátek se organizátorům zdařilo časový harmonogram vcelku přesně dodržet.

Jednání na úvod pozdravili zástupci Pardubického kraje i hostitelské almae mater. Ve svých vystoupeních shrnuli jak hlavní problémy tvorby a ochrany krajiny v jejich regionu, tak i podíl jednotlivých fakult na výchově odborníků, kteří se v budoucnu při této činnosti uplatní.

Konference jako celek byla rozdělena do pěti tematických bloků, z nichž první (**Přírozené ekosystémy krajiny**) byl uveden velmi aktuálním referátem **RNDr. Václava Petříčka**, týkajícím se trvalých biologických limitů a trvalé odpovědnosti v liberální společnosti. Od poněkud obecnějšího problému, tj. vývoje prosazování pojmu trvale udržitelného rozvoje u nás a soustavy zvláště chráněných území evropského významu Natura 2000, poukázal na dvě složité kauzy biologických limitů, a sice na výstavbu plavebních stupňů pod Střekovem a na zkušební polygon Škoda Auto v bývalém VVP Milovice jako složitého příkladu zodpovědného rozhodování. **doc. Ing. Antonín Buček CSc.** zhodnotil význam biologické diverzity venkovské krajiny a bilancoval rozvoj plošných nároků ochrany přírody. **RNDr. Dagmar Novotná** podtrhla nutnost ochrany celých ekosystémů oproti ryze druhové ochraně a poukázala na multidisciplinární charakter a nutnost týmové spolupráce při stanovování základních nepřekročitelných biologických limitů. **RNDr. Josef Vopálka** provedl bilanci stavu povrchových i podpovrchových vod v ČR, jakož i přehled financování jejich

revitalizace a zlepšování čistoty z různých státních zdrojů a programů.

Z hlediska urbanismu a územního plánování byl asi nejvýznamnější druhý blok (**Tvorba a plánování krajiny**) otevřený příspěvkem **Ing. arch. Martina Tunky CSc.** Zabýval se v něm třemi základními pojmy se vztahem k současné krajinnotvorbě, tedy trvale udržitelným rozvojem, územním plánováním a krajinou. U trvale udržitelného rozvoje zdůraznil nezbytnost propojeného posuzování všech tří pilířů udržitelnosti. Zdůraznil nezastupitelnost územního plánování při aplikaci tohoto principu v konkrétním území a rovněž vzpomněl hlavní změny, které by v tomto smyslu měl přinést nový stavební zákon. Z hlediska tvorby krajiny je velmi významný požadavek omezení nadměrného rozšiřování stavebních pozemků, jakož i nové regionální nástroje územního plánování – územní generely nebo regulační plány nezastavitelných území. Tomu odpovídá požadavek na kvalifikovanou diagnózu území. Z hlediska péče o krajinu je třeba si uvědomit, že dnes jen cca 3 % obyvatel státu vlastní práci pečují o krajinu. Po vstupu do EU převládnou v některých méně produktivních územích útlumové programy spojené s mimoprodukční funkcí lesnictví a zemědělství. Následující referát **Dr. Ing. Aleny Salašové** se zabýval systémem plánování a péče o krajinu, zahrnujícím tvorbu informační databáze o krajině a její vyhodnocení a interpretaci, územně plánovací proces zahrnující také pozemkové úpravy, dále prováděcí projekci a realizaci konkrétních opatření v krajině a konečně zpětný monitoring území po zavedení těchto opatření. Krajinné plánování bylo předmětem příspěvku i **Ing. Martina Webera**, který zhodnotil přístupy ke krajině minulých období a v obecnější a pak i konkrétnější poloze nastínil stávající cíle, úlohy a obecný metodický postup krajinného plánování. **Ing. Igor Kyselka CSc.** vyšel ze stávajícího stavu územního plánování, které krajině dosud zůstává mnohé dlužno, nicméně zkvalitněním jeho stávajících součástí jako výkresu limitů využití území a zavedením nově navrženého regulačního plánu nezastavitelných území lze dosáhnout požadavků, kladených na plánování a podobu krajiny. Podotkl rovněž význam

koordinace územního plánování a pozemkových úprav, jakož i vazby na dotační tituly s krajinou související. Ve velmi široce pojatém přednesu se **RNDr. Jiří Stonawski** zaměřil na úlohu lesnictví a jeho vliv na utváření naší krajiny v průběhu staletí. Na liberalizaci v posuzování některých záměrů a další problémy současného zákona 100/2000 Sb. o posuzování vlivu na životní prostředí ve vztahu ke krajině poukázal **RNDr. Milan Macháček**, který na toto téma (versus územní plánování) jako poslední přednášející bloku ještě vedl diskusi.

Třetí blok (**Ochrana půdy a vody v krajině**) zahájil **doc. Ing. Miloslav Janeczek DrSc.**, který shrnul nejvýznamnější opatření proti erozi. Velmi svěžím dojmem zapůsobil praktický příklad řešení protierozní ochrany v komplikovaném území k.ú. Karlín na Hodonínsku v podání **Ing. Evy Dýrové**. Další příspěvky tohoto dne se týkaly huminových kyselin a jejich využití v ochraně vody, umělých mokřadů jako kořenových čistíren a ropných havárií, čili problémů souvisejících spíše s technickou stránkou péče o krajinu.

Jednání druhého dne vyplnil nejprve blok Revitalizace vodní složky krajiny moderovaný **prof. Ing. Janem Šálkem CSc.**, kdy zazněly zejména specializované referáty dokumentující zejména různé přístupy v revitalizaci vodních toků a nádrží včetně jejich následné údržby a hodnocení funkčnosti.

Poslední blok pod vedením **prof. Ing. Jaroslava Herynka CSc. (Tvorba krajiny jako socioekonomického prostředí společnosti)**, kde vedle požadavků na institucionalizaci krajinného plánování a krajinného inženýrství v příspěvcích **Ing. arch. Martina Říhy** a **prof. Herynka**, zazněly „úřednický“ zaměřené výklady, informující o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí (**Ing. Zita Klánová**) a zásady vymezení méně příznivých oblastí v souladu s předpisy EU (**Ing. Jiří Němec CSc.**). **Ing. Jana Benešová** zmínila některé problémy a naděje na pozitivní proměnu krajiny důlních oblastí severních Čech.

Konference poskytla ucelený pohled na problematiku plánování a péče o krajinu a jejich finančního zajištění. Přes mnohdy vysoce specializované příspěvky

byla z nich i z oficiálních i kuloárových diskusí patrná dobrá vůle všech přítomných „trvale udržet a rozvíjet“ pozitivní přírodní i kulturní hodnoty krajiny České

republiky v duchu názvu konference pro všechny budoucí generace.

Ing. arch. Igor Kyselka, CSc.